

پژوهشکده‌ی آمار

گزارش تحلیلی

پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای تا پایان

سال ۱۳۹۸ و سه ماهه اول سال ۱۳۹۹

اسفند ۱۳۹۸

پژوهشکده‌ی آمار

بسم الله الرحمن الرحيم

شناسنامه نشریه	
EC-4-2-98-02	کد گزارش
پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای تا پایان سال ۱۳۹۸ و سه ماهه اول ۱۳۹۹	فارسی عنوان
Forecast annual and point inflation rates to the end of 1398 and the first quarter of 1999	انگلیسی
پیش‌بینی، نرخ تورم سالانه، نرخ تورم نقطه‌ای	واژه‌های کلیدی
اسعد اله‌رضایی	نویسندگان
پژوهشکده‌ی آمار،	ناظر علمی
پژوهشکده‌ی آمار،	ناشر
پژوهشکده‌ی آمار، تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر، خیابان شهید فکوری، شماره‌ی ۱۴۵.	نشانی
کدپستی: ۱۴۱۳۷۱۷۹۱۱	
اسفند ۹۸	زمان انتشار
۳-۴۴۰-۸۸۶۳۰	تلفن
research@srtc.ac.ir	پست الکترونیک

♦ مسئولیت آرا و نظرهای ارائه‌شده در گزارش بر عهده‌ی نویسنده یا نویسندگان است.

♦ حق مالکیت معنوی این گزارش تحلیلی متعلق به پژوهشکده‌ی آمار است و نقل مطالب فقط با ذکر مأخذ مجاز است.

صفحه‌بندی:

طاهره امینی

طرح جلد:

ساناز مهندسی

پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای تا پایان سال ۱۳۹۸ و سه‌ماهه اول ۱۳۹۹

اسعد المرزایی

* مقدمه

اقتصاد ایران بعد از رشد چشمگیر قیمت‌ها در سال ۱۳۹۷، در سال ۱۳۹۸ به لحاظ میزان رشد تورم وضعیت با ثباتی را سپری کرد. بعد از یک دوره ثبات نسبی و کاهش نرخ تورم سالانه، از اواخر سال ۱۳۹۶ این نرخ شروع به افزایش نموده و با جهش نرخ ارز در اوایل سال ۱۳۹۷ شتاب افزایش نرخ تورم هم بیشتر شده اما بعد از یک دوره افزایش شتابان نرخ تورم، از ابتدای سال ۱۳۹۸ نرخ تورم نقطه‌ای و از نیمه دوم سال نرخ تورم سالانه شروع به کاهش نمودند. در این گزارش وضعیت تورم در سال‌های اخیر و به طور ویژه در سال ۱۳۹۸ تحلیل می‌شود. این گزارش شامل سه بخش بوده که در قسمت اول روند نرخ تورم‌های ماهانه، نقطه‌ای و سالانه در سال‌های اخیر بررسی شده، در بخش دوم آخرین وضعیت تورم به تفکیک گروه‌های کالایی بررسی می‌شود و در بخش پایانی پیش‌بینی نرخ تورم برای اسفند ماه سال ۱۳۹۸ و سه ماه ابتدایی سال ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

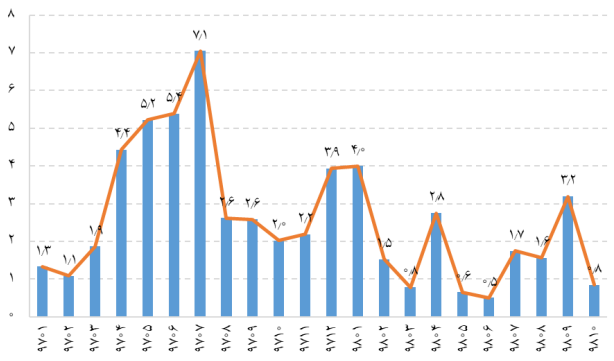
* روند نرخ تورم در سال‌های اخیر

بعد از یک دوره ثبات نسبی و کاهش نرخ تورم که از ابتدای سال ۱۳۹۳ شروع شده بود، نرخ تورم نقطه‌ای و سالانه از ابتدای سال ۱۳۹۷ شروع به افزایش نمود؛ به طوری که نرخ تورم نقطه‌ای از ۷/۱ درصد در ابتدای سال ۱۳۹۷ به ۴۷/۵ درصد در انتهای سال ۱۳۹۷ رسیده و این روند افزایشی تا اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ ادامه داشت؛ به گونه‌ای که نرخ تورم نقطه‌ای در این مقطع زمانی به ۵۲/۱ درصد رسید و بعد از آن این نرخ روند کاهشی داشته است. نرخ تورم سالانه نیز از ۸/۰ درصد در ابتدای سال ۱۳۹۷ به ۲۶/۶ درصد در انتهای این سال رسید. روند افزایشی نرخ تورم سالانه نیز تا شهریور ۱۳۹۶ ادامه داشته و به عدد ۴۲/۷ درصد رسید.

بر اساس شکل ۱، در ماه‌های ابتدایی سال و بعد از جهش نرخ ارز، روند نرخ تورم ماهانه افزایشی بود که در مهر ماه ۱۳۹۷ به حداکثر خود یعنی ۷/۱ درصد رسید. و بعد از آن با ثبات نسبی بازار ارز و کنترل قیمت آن شتاب نرخ تورم ماهانه نیز کم شده و روند نزولی پیدا کرد؛ در ماه‌های اسفند

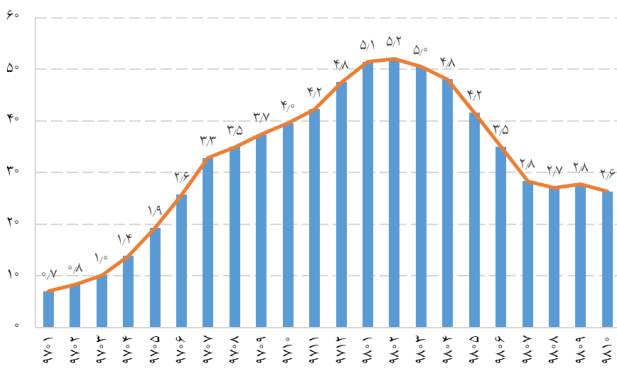
اسعد المرزایی معاون دفتر شاخص قیمت‌های مرکز آمار ایران هستند.

شکل ۱- نرخ تورم ماهانه

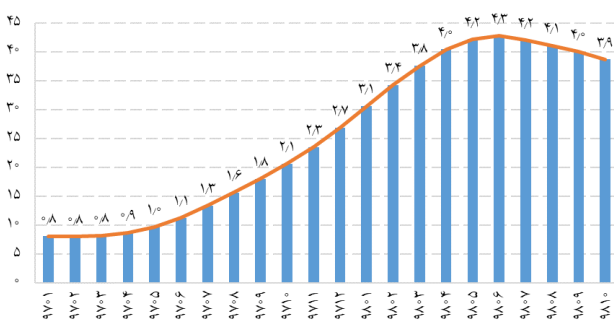
مأخذ: مرکز آمار ایران

شکل ۲- نرخ تورم نقطه‌ای

مأخذ: مرکز آمار ایران

شکل ۳- نرخ تورم سالانه

مأخذ: مرکز آمار ایران

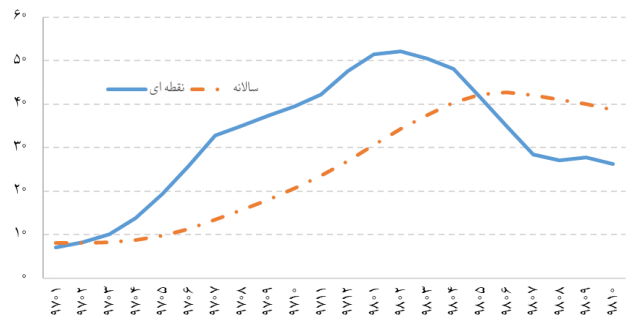
۱۳۹۷ و فروردین ۱۳۹۸ به خاطر فشار تقاضا، نرخ تورم ماهانه مجدداً افزایش پیدا کرد. بعد از آن با ثبات نسبی که بر اقتصاد حکم فرما بود مجدداً نرخ تورم ماهانه کاهش و با نوسان کم همراه بود که در اواخر آبان با افزایش قیمت بنزین جهشی در نرخ تورم اتفاق افتاد که در تورم ماهانه‌ی ماه آذر نشان داده شده است.

همین تحلیل را برای نرخ تورم نقطه‌ای نیز می‌توان ارائه نمود. در شکل ۲ روند نرخ تورم نقطه‌ای در دو سال اخیر نمایش داده شده است. بر اساس این شکل در ماه‌های ابتدایی سال ۱۳۹۷ و همزمان با افزایش نرخ ارز، نرخ تورم نقطه‌ای شروع به افزایش نموده و شیب این افزایش تا مهر ۱۳۹۷ فزاینده بوده و بعد از آن با شتاب کمتری افزایش پیدا کرده به طوری که تا اردیبهشت ۱۳۹۸ این روند افزایشی تداوم داشته و در این ماه نرخ تورم نقطه‌ای به بیشترین مقدار خود یعنی ۵۲/۱ درصد رسید و بعد از آن روند کاهشی نرخ تورم نقطه‌ای شروع شده و تاکنون ادامه داشته است (به جز آذر ماه که به خاطر افزایش قیمت بنزین نرخ تورم نقطه‌ای افزایش داشت).

روند نرخ تورم سالانه در دو سال اخیر در شکل ۳ آمده است. بر اساس این شکل در سه ماه ابتدایی سال ۱۳۹۷ نرخ تورم سالانه تقریباً ثابت بوده و با یک وقفه‌ای به نوسانات نرخ ارز واکنش نشان داده و شروع به افزایش نموده است. هر چند این افزایش دارای شیب ملایم و تقریباً یکنواختی بوده و با همین شیب کم تا شهریور ۱۳۹۸ افزایش داشته است به طوری که به عدد ۴۲/۷ درصد در این ماه رسیده و بعد از آن روند نزولی آن شروع شده که تا کنون هم ادامه دارد.

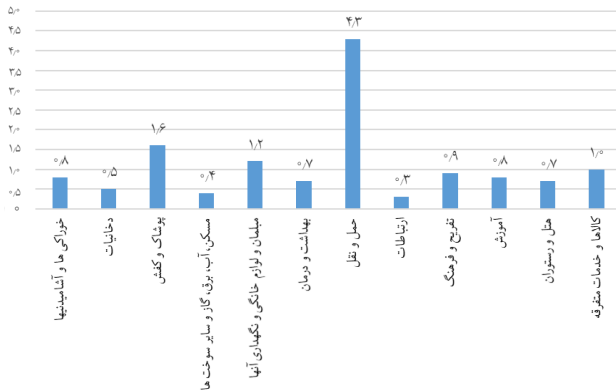
شکل ۴ مقایسه‌ی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای را نشان

شکل ۴- مقایسه نرخ تورم سالانه و نقطه ای

مأخذ: مرکز آمار ایران

شکل ۵- رسم توضیحی ۱ نرخ تورم ماهانه به تفکیک گروه‌های کالایی

مأخذ: مرکز آمار ایران

منتهی به تیر ماه سال ۱۳۹۸ به ۳۷٪ درصد رسید که نسبت به همین اطلاع در ماه قبل (۳۸/۶ درصد)، ۱/۶ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

در شکل ۵ شاهد نرخ تورم ماهانه به تفکیک گروه‌های ۱۲گانه‌ی کالایی هستیم. بر اساس این شکل کمترین تورم ماهانه مربوط به گروه ارتباطات با ۰/۳ درصد و بیشترین تورم ماهانه در این ماه با ۴/۳ درصد مربوط به گروه حمل و نقل است که دلیل آن می‌تواند تبعات افزایش قیمت بنزین در آبان ماه باشد. بعد از افزایش قیمت بنزین در آبان ماه نرخ تورم ماهانه این گروه با افزایش مواجه بود. چون افزایش قیمت بنزین در هفته آخر آبان اعمال شد بیشترین اثر بر تورم گروه حمل و نقل در ماه بعد یعنی آذر ماه منعکس شد؛ به نحوی که تورم ماهانه این گروه در آذر ماه به عدد ۱۴/۷ درصد رسید و این افزایش تورم ماهانه تاکنون ادامه دارد.

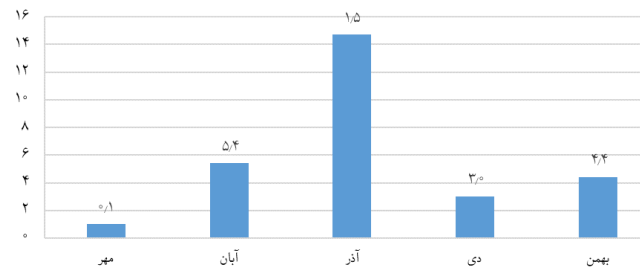
روند نرخ تورم ماهانه این گروه در ۵ ماه اخیر به صورت شکل ۶ است. همچنین در این ماه استان هرمزگان با ۳۲/۱ درصد بیشترین و استان کردستان با ۱۸/۸ درصد کمترین تورم نقطه‌ای را داشتند.

می‌دهد که بیانگر تفاوت موجود بین این دو نرخ است. همانطور که مشاهده می‌شود شتاب افزایش نرخ تورم نقطه‌ای بیشتر از نرخ تورم سالانه بوده و زودتر از آن به نقطه حداکثر خود می‌رسد و شروع به کاهش می‌کند. دلیل این امر تفاوت در فرمول محاسباتی این دو نرخ است. نرخ تورم نقطه‌ای فقط دو ماه (ماه جاری و ماه مشابه سال قبل) را مقایسه می‌کند؛ بنابراین هر تغییر قیمتی که در ماه جاری رخ دهد تماماً در نرخ تورم نقطه‌ای منعکس می‌شود و این نرخ واکنش فوری به نوسانات نشان می‌دهد. اما نرخ تورم سالانه مقایسه تغییرات قیمت ۱۲ ماه اخیر نسبت به ۱۲ ماه قبل از آن بوده بنا بر این زمانی که یک جهش کوتاه‌مدت قیمتی رخ دهد هر ماه فقط حدود یک‌دوازدهم این شوک قیمتی در نرخ تورم سالانه منعکس می‌شود.

* آخرین وضعیت نرخ تورم

آخرین گزارش نرخ تورم مربوط به بهمن سال ۱۳۹۸ است. در این ماه عدد شاخص کل (۱۳۹۵=۱۰۰) به ۱۹۷/۶ رسید که نسبت به ماه قبل ۱/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این ماه درصد تغییر شاخص کل نسبت ماه مشابه سال قبل ۲۵/۰ درصد است. نرخ تورم دوازده ماهه

شکل ۶- روند پنج ماه اخیر نرخ تورم ماهانه در گروه حمل و نقل

مأخذ: مرکز آمار ایران

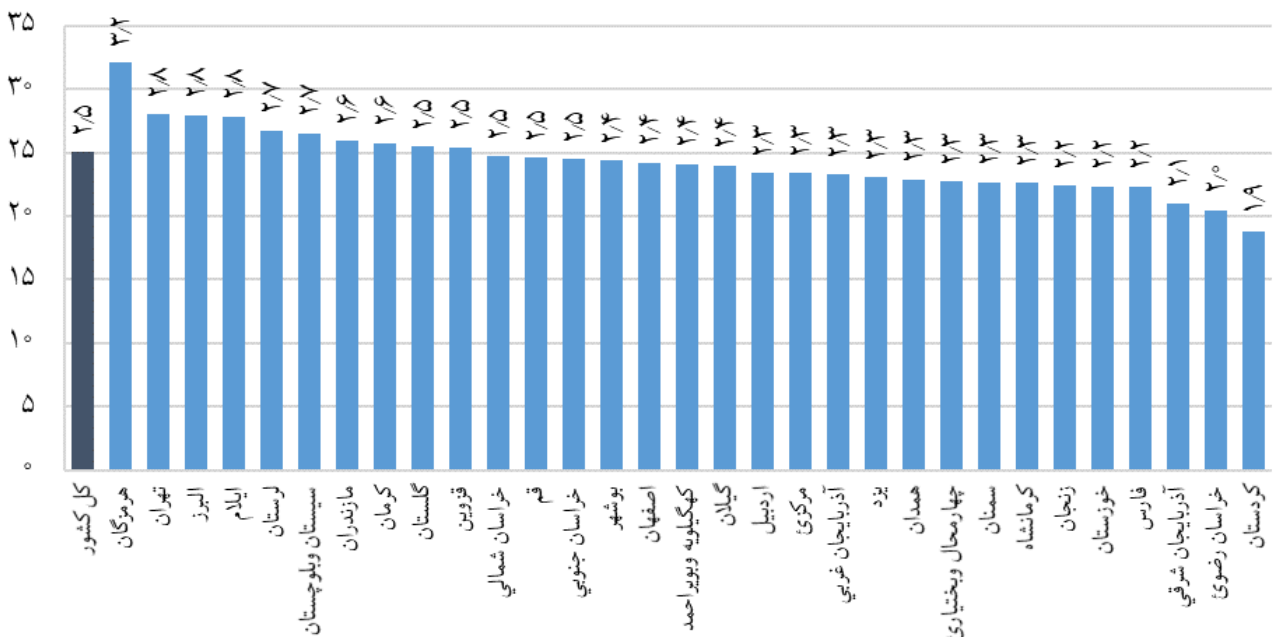
توجه به اینکه در سال ۱۳۹۷ با تورم بالایی مواجه بودیم این سناریو می‌تواند به‌عنوان حالتی بدبینانه در نظر گرفته شود. سناریو دوم استفاده از الگوی مشابه ماه پایانی سال ۱۳۹۶ و سه ماه ابتدایی ۱۳۹۷ است و چون در این بازه با ثبات نسبی در نرخ تورم مواجه بودیم این سناریو حالتی خوشبینانه دارد. و سناریو سوم میانگین این دو حالت است. برای سناریو چهارم می‌توان از رابطه نرخ تورم تولیدکننده و مصرف‌کننده استفاده نمود. با توجه به اینکه شاخص قیمت تولیدکننده بر اساس قیمت تمام‌شده کالاهای تولیدشده محاسبه می‌شود انتظار می‌رود تغییرات قیمت این بخش با یک وقفه‌ی زمانی به تورم مصرف‌کننده منتقل شود.

شکل ۸ رابطه نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده و تولیدکننده در سه سال اخیر را نشان می‌دهد. همان‌طور که در این شکل مشاهده می‌شود بین تورم ماهانه تولیدکننده و مصرف‌کننده با وقفه زمانی دو تا سه دوره‌ای رابطه مستقیم وجود دارد.

* پیش‌بینی ماه‌های آتی

برای پیش‌بینی نرخ تورم ابتدا باید سناریوهای مختلف را معرفی نموده و بر اساس آن نرخ تورم را پیش‌بینی کرد. در این گزارش پیش‌بینی نرخ تورم با استفاده از چهار سناریو انجام می‌شود. سناریو اول استفاده از الگوی مشابه ماه پایانی سال ۱۳۹۷ و سه ماه ابتدایی سال ۱۳۹۸ است. با

شکل ۷- نرخ تورم نقطه ای در استان‌های کشور

مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران

بنا بر این بر اساس سناریو چهارم تغییرات نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده، تغییرات نرخ تورم ماهانه سه ماه قبل تولیدکننده است. با توجه به اینکه نرخ تورم تولیدکننده فقط تا آذر ماه تهیه شده بنابراین پیش‌بینی بر اساس این سناریو فقط برای اسفند ۱۳۹۸ انجام شده است.

در جدول ۱ پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای ماه‌های باقی‌مانده سال ۱۳۹۸ ارائه شده است.

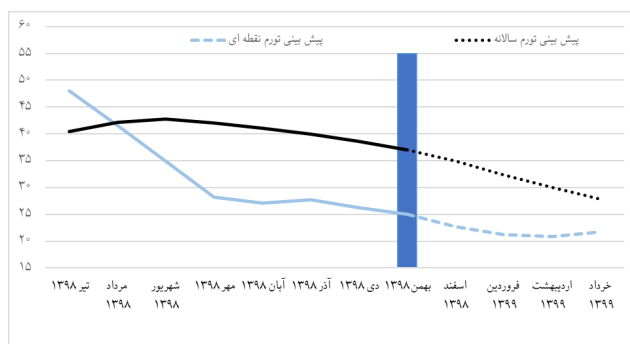
بر اساس سناریوی سوم که احتمال تحقق آن بیشتر است روند نزولی نرخ تورم سالانه ادامه داشته و در خرداد ۱۳۹۹

به ۲۷/۹ درصد می‌رسد. اما روند نزولی نرخ تورم نقطه‌ای در اردیبهشت ۱۳۹۹ در عدد ۲۰/۸ درصد متوقف شده و در خرداد ماه همین سال با افزایش ۰/۸ درصدی به ۲۱/۷ درصد می‌رسد. شکل ۹ که روند تورم سالانه و نقطه‌ای تحقق‌یافته تا بهمن ماه ۱۳۹۸ و پیش‌بینی ماه‌های بعد از آن بر اساس سناریو سوم به صورت زیر است.

در جدول ۱ پیش‌بینی نرخ تورم سالانه و نقطه‌ای برای ماه‌های باقی‌مانده سال ۱۳۹۸ ارائه شده است.

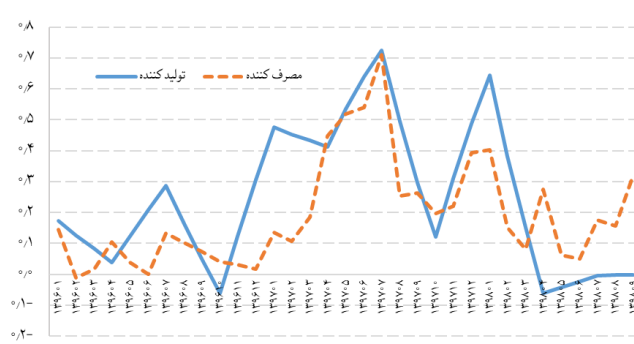
بر اساس سناریوی سوم که احتمال تحقق آن بیشتر است روند نزولی نرخ تورم سالانه ادامه داشته و در خرداد ۱۳۹۹

شکل ۹: تورم تحقق‌یافته و پیش‌بینی شده

مأخذ: محاسبات نگارنده

شکل ۸: روند نرخ تورم ماهانه مصرف‌کننده و تولیدکننده

مأخذ: مرکز آمار ایران

دوره زمانی	سناریو اول		سناریو دوم		سناریو سوم		سناریو چهارم	
	نرخ تورم سالانه	نرخ تورم نقطه‌ای	نرخ تورم سالانه	نرخ تورم نقطه‌ای	نرخ تورم سالانه	نرخ تورم نقطه‌ای	نرخ تورم سالانه	نرخ تورم نقطه‌ای
اسفند ۱۳۹۸	۳۵/۱	۲۵/۰	۳۴/۷	۲۰/۵	۳۴/۹	۲۲/۷	۳۴/۷	۲۰/۸
فروردین ۱۳۹۹	۳۳/۰	۲۴/۹	۳۱/۱	۱۷/۴	۳۲/۴	۲۱/۲	--	--
اردیبهشت ۱۳۹۹	۳۱/۰	۲۴/۸	۲۹/۱	۱۶/۹	۳۰/۰	۲۰/۹	--	--
خرداد ۱۳۹۹	۲۹/۲	۲۴/۶	۲۶/۶	۱۸/۱	۲۷/۹	۲۱/۷	--	--

مأخذ داده‌ها: مرکز آمار ایران

پژوهشکده‌ی آمار

تهران، خیابان دکتر فاطمی، خیابان باباطاهر
خیابان شهید سرتیپ فکوری، شماره‌ی ۱۴۵

کدپستی: ۱۴۱۳۷ ۱۷۹۱۱ تلفن: ۳- ۸۸۶۳۰۴۴۰
پیام‌نگار: info@srtc.ac.ir وبگاه: www.srtc.ac.ir